

Perspectiva narativa Intr-un roman subiectiv studiat Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi - Camil Petrescu

Aparitia, la Inceputul secolului al XX-lea, a romanului proustian In cautarea timpului pierdut a reprezentat un eveniment cu consecinte esentiale pentru modificarea conventiilor romanului realist tipic pentru secolul al XIX-lea. Afirmatia lui Tudor Vianu, conform careia "autorul pare a fi un perspectivist: el pare a sti ca ceea ce numim adevarat este totdeauna produsul unui punct de vedere si ca singura putinta de a ne salva oarecum din relativismul fatal al constiintei este de a Inmulti perspectivele In jurul aceluiasi obiect", evidentiaza specificul raportului dintre instantele comunicarii narative In romanul subiectiv, un exemplu de romancier ale carui opere ilustreaza acest citat fiind Camil Petrescu.

Prozator si dramaturg interbelic, numele lui se leaga In constiinta publica de crearea unor romane ce reflecta sincronizarea literaturii romane cu cea occidentala, Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi (1930) si Patul lui Procust (1933), si a unor drame de idei, dintre care amintim Jocul ielelor, Act venetian, Suflete tari. Teoretician prin studii precum Noua structura si opera lui Marcel Proust, Camil Petrescu pledeaza pentru romanul subiectiv de analiza psihologica, pentru o literatura care sa evidentieze principiul autenticitatii si anticalofilismul.

In primul rand, primul dintre cele doua romane enumerate mai sus evidentiaza o modificare a raportului dintre narator si faptele relatate: daca In romanul obiectiv naratorul omniprezent si omniscient se afla Intr-o postura demiurgica, In afara evenimentelor narate, In romanul de analiza psihologica naratorul este un eu central, "actor" care ofera cititorului propria viziune asupra celor relatate. Fiind singurul narator din opera, perspectiva actoriala este unica. Acest procedeu proustian al unitatii de perspectiva va fi Inlocuit In Patul lui Procust de procedeul relativizarii perspectivei, prin prezenta mai multor puncte de vedere asupra aceluiasi fapt/personaj.

Astfel, protagonistul romanului Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi de Camil Petrescu este un narator-personaj ce relateaza experienta de viata la persoana I, Intr-o maniera subiectiva, fiind necreditabil. Tehnicile moderne prin care se realizeaza confesiunea sunt: introspectia (modalitatea specifica prozei de analiza psihologica prin care personajul principal Isi analizeaza trairile sufletesti In cele mai mici nuante), monologul interior (dezvaluirea interioritatii la persoana I), fluxul constiintei (relatarea faptelor sau transcrierea gandurilor In ordinea subiectiva In care le reconstituie afectivitatea naratorului), memoria involuntara (rememorarea unui fapt In urma unei senzatii sau a stimularii unui simt, deci neintentionat/neprogramat). Acest tip de narator anuleaza cronologia faptelor specifica prozei realist obiective, relatandu-le In functie de subiectivitatea sa. stef Gheorghidiu rememoreaza experienta erotica si pe cea a razboiului fiind Intr-o situatie limita, respectiv pe front. Ambele confesiuni reprezinta pentru el experiente de cunoastere ale unui intelectual hiperlucid, hiperanalitic si hipersensibil, care va constata ca tradarea In dragoste a unei femei este o experienta mai putin traumatizanta decat absurditatea mortii aproapelui pe front. In concluzie, confesiunea are pentru el un rol terapeutic, eliberandu-l de

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

drama provocata de inconsecventa Elei.

Pe de alta parte, daca Ultima... ilustreaza preferinta lui Camil Petrescu pentru un narator definit prin efortul de a ordona lumea dupa evidentele propriei constiinte, Patul lui Procust, roman al carui model european il reprezinta scriitorul francez Andre Gide, reprezinta unul dintre cele mai savant construite romane din literatura romana. Intelectualizarea prozei se argumenteaza In primul rand pornind de la titlu, cliseu international ce trimite la legenda antica a talharului care chinuia trecatorii dintre Atena si Megara, mutilandu-i pana se mulau dimensiunilor celor doua paturi ale sale. Astfel, titlul este un simbol al nepotrivirii ce domina atat cuplurile din roman, cat si raporturile individului cu societatea meschina, cum este cazul lui Ladima.

Cea mai frapanta trasatura a romanului este structura: cronologia si coerenta romanului traditional sunt Inlocuite, cititorul avand misiunea de a stabili conexiunile dintre diferitele forme de confesiune ale personajelor. Romanul este construit supraetajat, din trei scrisori ale doamnei T. catre autorul Camil Petrescu din notele de subsol, din jurnalul lui Fred Vasilescu, scrisorile lui Ladima catre Emilia Rachitaru si cele doua epiloguri, ce sporesc ambiguitatea textului, toate aceste documente intime - dosare de existenta ale personajelor - fiind dublate de notele de subsol, contributia unui autor care le aduna In vederea scrierii unui roman.

Astfel, daca In Ultima... singura relatare a evenimentelor era cea a lui stefan Gheorghidiu, ceea ce subliniaza subiectivitatea marturisirii, In Patul lui Procust putem vorbi de o relativizare a perspectivelor prin Inmultirea acestora. Acelasi personaj si acelasi fapt este relatat din unghiul mai multor personaje, astfel Incat Emilia este doar o actrita cu o performanta actoriceasca discutabila pentru autorul notelor de subsol, femeie usoara pentru Fred Vasilescu, ideal feminin pentru Ladima, tot astfel cum Ladima este un barbat natang, sarac, naiv In viziunea Emiliei, poet si gazetar genial pentru Fred, ratat In viziunea doamnei T, mediocru dupa spusese colegilor lui.

Nu In ultimul rand, cele doua epiloguri ale romanului accentueaza caracterul de proza moderna. Moartea lui Ladima ramane o enigma In Epilogul I, cel din jurnalul lui Fred: se crede ca moare fie sinucigandu-se din cauza situatiei materiale precare, fie din dragoste pentru doamna T, asa cum s-ar deduce din biletul lasat, fie din cauza Emiliei. Epilogul II este povestit de autor si aduce aceeasi doza de ambiguitate referitor la moartea lui Fred Vasilescu: el fie s-a sinucis, fie a murit Intr-un "tragic accident de avion", dupa ce predase manuscrisul autorului si lasase mostenirea doamnei T.

Astfel, citatul lui Tudor Vianu reflecta evolutia prozei lui Camil Petrescu de la modelul proustian al unitatii de perspectiva la cel gidian al relativismului, ceea ce sustine Inca o data preocuparea autorului de sincronizare cu modelele occidentale ale momentului.